

Norges miljø og biovitenskapelige universitet

Handelshøgskolen

Eksamen i: **ECN 120 – Introduksjon til makroøkonomi I**
Onsdag 14. desember 2022, kl 09:00-12:30 (3,5 timer)
Dette er oppgavene for **del 1 (fleirvalg)**

Verktøy: **C3: alle typer kalkulatorer, alle andre hjelpemidler - inkludert digitale**
Det er ikke tillatt å motta hjelp fra andre under eksamen

Fagansvarlig: Eirik Romstad.

Ekstern kontrollør av oppgaveteksten: Bjarne Ytterhus, Handelshøyskolen BI

Tekniske problemer på eksamen meldes IT (tlf.6723 0555)

Les instruksene under nøye:

- Eksamen har tre hoveddeler (poeng og anbefalt tid i parantes): (1): 40 fleirvalgsspørsmål (40 poeng, 75 minutt), (2) fem grafiske analyser (30 poeng, 60 minutt), og (3) fem kortere spørsmål (30 poeng, 60 minutt). **Totalt antall poeng er 100. 15 min til innsending del 2/3.**
- Del 1 omfatter 40 fleirvalgsspørsmål med tilfeldig rekkefølge og svaralternativa randomisert.
- **Marker for valgt svaralternativ – kun et svaralternativ pr spørsmål. Hvert spørsmål teller 1 poeng. Det er ikke fratrukk for feil svar på et spørsmål.**
- Del 2 og 3 kommer som egen samla del når du er ferdig med denne delen (del 1).
- **Når du har sendt inn del 1, kan du gå til del 2 og 3 i WiseFlow med ett forbehold: Oppgaveteksten for del 2 og 3 åpner først kl 14:10.**
- **Når du har sendt inn del 1, er det ikke mulig å gå tilbake til denne delen av eksamen.**

Lykke til!

===

I fasiten er rett svar markert med feit skrift

Merk at rekkefølga på spørsmål og svaralternativa var randomisert i WiseFlow, her er det noe meir struktur over rekkefølga på spørsmåla

DEL 1: Fleirvalg (40 POENG – ETT svaralternativ – verdt 1 poeng)

- Nasjonalregnskapslikninga med internasjonal handel som skiller mellom tilbuds- og etterspørselssida fra et innenlandsk ståsted:
 - $Y + Q = C + I + G + X$
 - $Y = C + I + G + X - Q$
 - $Y - X = C + I + G - Q$
 - $Y = C + I + G$
- BNP/innbygger er et potensielt mål på velferd fordi:
 - Data som brukes er unøyaktige
 - Det omfatter økonomisk verdiskaping, men utelater forhold som bl.a. fordeling og miljø**
 - Det utelater verdien av nettoeksporten
 - Det ikke omfatter personer utafør arbeidsstyrken
- Likevektsrenta, r^* , i et kapitalmarked er den renta som:
 - Maksimerer investeringene
 - Maksimerer velstanden
 - Gjør investeringene lik den private sparinga**
 - Gjør at kapitalmarkedet fungerer optimalt
- Perspektivmeldingene:
 - Gir ei langsiktig vurdering av utfordringer og mulighetene for norsk økonomi**
 - Gir en oversikt over norsk økonomi
 - Fokuserer omstilling og teknologisk utvikling
 - Ser på norsk økonomi uten inntekter fra olje- og gasssektoren
- Omstillinga som har skjedd i Norge etter andre verdenskrig er hovedsaklig kjennetegna ved:
 - Auka sysselsetting i K-sektor
 - Utviklinga av olje- og gasssektoren
 - En for stor offentlig sektor som bidrar lite til verdiskaping
 - At arbeidskrafta har flytta til sektorer med høgere verdiskaping**
- Mange norske studenter reduserer omfanget av lønnsarbeid mot slutten av semesteret fordi:
 - Alternativverdien deres av tid er høgere enn tidligere i semesteret**
 - De norske låne- og stipendordningene for studenter er gunstige
 - De ønsker å slappe av mot slutten av semesteret
 - Timelønna er lågere mot slutten av semesteret
- Høgere renter fører til at:
 - Importerte varer og ferie i utlandet blir dyrere
 - Husholdningene sparer mindre
 - Verdien av boligformuen blir lågere**
 - Investeringene auker
- Inflasjonen auker meir enn ønska i Norge. Norges Bank bør da sette inn følgende tiltak:
 - Kjøp av pengemarkedsobligasjoner
 - En meir restriktiv finanspolitikk
 - Auka styringsrente**
 - Redusere reservekravet
- Tariffperioder varer vanligvis to år. Hva skjer med reallønna for en sektor i løpet av tariffperioden?
 - Den synker**
 - Den kan variere pga. bonus og andre særskilte tillegg
 - Den auker pga. justeringsforhandlinger
 - Ingenting, fordi reallønna skal alltid holde tritt med inflasjonen

10. Den høge inflasjonen i Vest-Europa så langt i år skyldes hovedsaklig:
- Oppsparte midler hos husholdningene som følge av en for ekspansiv økonomisk politikk under koronaen
 - Feilslått økonomisk politikk, bl.a. gjennom for stor vekt på internasjonal handel
 - Negative tilbudssidesjokk som følge av krigen i Ukraina**
 - Negative etterspørselssjokk som følge av krigen i Ukraina
11. Alt anna likt fører auka offentlig forbruk til høgere inflasjon fordi:
- Samla etterspørsel auker**
 - Samla tilbud auker
 - Styringsrenta auker
 - Den samla private verdiskapinga i økonomien synker
12. Den typen arbeidsløyse som er mest langvarig er vanligvis:
- Friksjonell arbeidsløyse
 - Strukturell arbeidsløyse**
 - Arbeidsløyse knytta til lågkonjunkturer
 - Arbeidsløyse knytta til et negativt produksjonsgap
13. Et av følgende områder blir *ikke* direkte berørt av pengepolitikken:
- Skatter**
 - Likviditet
 - Valutapolitikk
 - Kapitalmarkedene
14. Et av følgende områder blir ikke direkte berørt av finanspolitikken:
- Skatter
 - Likviditet**
 - Valutapolitikk
 - Kapitalmarkedene
15. Når tariffølona, W^A , er *høgere* enn den framtidige arbeidsproduktiviteten i en sektor, skjer følgende:
- Det blir et tilsig av arbeidskraft fra andre sektorer
 - Tariffølona må justeres ned igjen
 - Sysselsettinga i sektoren synker**
 - Alle som aksepterer lønna W^* og har nødvendig kompetanse, får jobb i sektoren
16. Følgende skatte- eller avgiftsauke bidrar *minst* til høgere *sosial mobilitet*:
- Meirverdiavgift**
 - Arveavgift
 - Inntektsskatt
 - Formuesskatt
17. I en *åpen økonomi* er det korrekt å skrive *nasjonalregnskapslikninga* på følgende måte:
- $Y = C + I + G$
 - $Y = C + I + G + X - Q$**
 - $Y = C + I + G + NX - F$ (der F er valutakostnader med internasjonal handel)
 - $Y = C + S + T$ (der S er samla sparing)
18. Når en *mindre lågkonjunktur* er forventa å bli *meget kortvarig*, er den optimale responsen å vente å se – ikke å iverksette korreksjoner i utgangspunktet. Ei viktig årsak til det er at:
- Vi mangler økonomiske virkemiddel for meget kortvarige lågkonjunkturer
 - Den offentlige andelen av BNP kan bli for høg
 - De økonomiske aktørene må også ta en ansvar for den økonomiske utviklinga i samfunnet
 - De forventa marginale kostnadene er høgere enn den forventa gevinsten ved korreksjonen**

19. Kontraktiv finanspolitikk innebærer:
- $S_{off} = T - G < 0$
 - $S_{off} = T - G = 0$
 - $S_{off} = T - G > 0$
 - Ingen av delene, finanspolitikken innebærer bl.a. å justere styringsrenta
20. En økonomi er kjennetegna ved høge penge- og kapitalmarkedsrenter, og høg pris- og lønnsvekst. Dette indikerer vanligvis at økonomien er i:
- Balanse
 - En høgkonjunktur**
 - En lågkonjunktur
 - En høg- eller lågkonjunktur, men vi har ikke nok informasjon til å si hvilken konjunktursituasjon økonomien er i
21. I formelen $BNP/B = BNP/EMP \times EMP/B$ er EMP/B definert som:
- Verdiskaping
 - Arbeidsproduktiviteten
 - Sysselsettinggraden**
 - Arbeidsløyse
22. Relativ prisstigning viser:
- Utviklinga i priser i forhold til lønnsnivå i samfunnet
 - Endringa i konsumprisindeks over tid
 - Prisutvikling for varegrupper (eller enkeltvarer) i forhold til konsumprisindeksen eller i forhold til prisindekser for spesielle varegrupper**
 - Prisutviklinga i et land sammenlikna med prisutviklinga i andre land
23. Det er vanskeligere å justere finanspolitikken raskt enn pengepolitikken fordi:
- Skatter og avgifter er normalt knytta til statsbudsjettet mens pengepolitikken kan justeres fortløpende**
 - Styringsrenta justeres politisk i Stortinget uten unødvendige og omfattende utredninger
 - Finanspolitikken går omvegen om forbrukerne
 - Det er lettere å målrette pengepolitikken enn finanspolitikken
24. K-sektor omfatter:
- Eksportorientert næringsliv
 - Eksportorientert næringsliv + næringsliv som møter konkurranse fra import**
 - Kapitalintensivt næringsliv
 - Alle bedrifter uten spesiell tilrettelegging, f.eks. for funksjonshemmede
25. For å gjøre virkninga av endra pensjonsalder klarere kan formelen $BNP/B = BNP/EMP \times EMP/B$:
- Skrives om til: $BNP/B = BNP/EMP \times EMP/N \times N/B$**
 - Skrives om til: $BNP/B = EMP/N \times N/B$
 - Skrives om til: $BNP/B = BNP/EMP \times EMP/N \times (B-N)/B$
 - Forbli uendra – den opprinnelige formelen fanger opp endra pensjonsalder godt nok
26. Etterspørselskurva i et arbeidsmarked er et direkte uttrykk for:
- Inflasjonen
 - Lønnsevnen til bedriftene**
 - Alternativverdien av tid for arbeidstakerne
 - Kompetansen til arbeidstakerne
27. En fordel med flytende valutakurser i forhold til fastkurs er:
- Sjølkorreksjon**
 - Større forutsigbarhet over valutakursene
 - Mindre valutarisiko for aktørene i valutamarkedene
 - Sentralbankene får en oppgave mindre, noe som gjør pengepolitikken enklere

28. Kjerneinflasjon er:
- Inflasjon på viktige varer (kjernevarer)
 - Konsumprisindeksen justert for endringer i gjennomsnittslønna
 - Konsumprisindeksen der avgifter og energipriser er utelatt fra utrekningene**
 - Den langsiktige trenden i inflasjonen
29. Frontfagsmodellen innebærer at:
- Ledende bedrifter driver omstillinga i økonomien
 - Utdanning og kompetanse får gradvis meir innflytelse på arbeidslivet
 - K-sektor forhandler først om lønn og arbeidsvilkår**
 - HMS styrer den langsiktige utviklinga i arbeidsvilkår
30. Under *en høgkonjunktur og med ei normalt satt tariff lønn*, er den forventede effekten på sysselsettinga av *reduisert skatt på arbeid*:
- Stor, fordi fleire ønsker å arbeide når de får meir igjen for arbeidsinnsatsen**
 - Liten, fordi etterspørselen etter arbeidskraft betyr meir enn tilbudet av arbeidskraft under høgkonjunkturer
 - Ingen, fordi tariff lønna gjør at etterspørselen etter arbeidskraft styrer antall ansatte
 - Liten, men med noen fleire sysselsatte fordi den reduserte skatten viser positiv politisk vilje
31. Et *positivt produksjonsgap* er et uttrykk for at:
- Verdien av faktisk produksjon er høgere enn verdien av potensiell produksjon**
 - Verdien av forbruket er større enn verdien av produksjonen
 - Verdien av produksjonen utvikler seg i ønskelig retning
 - Verdien av produksjonen i et land er høgere enn i land det er naturlig å sammenlikne seg med
32. Den direkte virkninga av at sentralbankene selger pengemarkedsobligasjoner er at:
- Det offentlige forbruket auker
 - Likviditeten går ned**
 - Den private sparinga auker
 - Verdien av egen valuta svekkes
33. Mindre offentlig sparing i en *lukka økonomi* fører vanligvis til at:
- Egen valuta svekkes
 - Sysselsettinga går ned
 - Den samla etterspørselen går opp**
 - Det offentlige forbruket går ned
34. Likevekta $\{v^*, U^*\}$ i valutamarkedet:
- Maksimerer nettoverdien av handelen med utlandet
 - Maksimerer eksporten
 - Maksimerer importen
 - Er definert ved $T(v^*) = U^* = E(v^*)$**
35. Når inflasjonen vokser men dette skyldes at importerte varer blir dyrere bør sentralbanken:
- Tilføre meir likviditet i økonomien, f.eks. ved å lempe på reservekravet
 - Redusere styringsrenta
 - Innføre priskontroll
 - Observere hvordan inflasjonen utvikler seg, men vanligvis ikke endre virkemiddelbruken**
36. Likviditetsfella er nært knytta til formelen $C = a + b Y^d$. Forklar hvordan:
- Den marginale konsumtilbøyeligheten, b , synker som følge av pessimistiske forventinger, privat forbruk faller og dermed faller også samla etterspørsel**
 - Fallende disponibel inntekt, Y^d , fører til at privat forbruk og dermed samla etterspørsel faller
 - Fallende disponibel inntekt kan kompenseres ved at basisforbruket, a , auker
 - I et holistisk perspektiv virker de to parametrene a og b sammen med et fall i disponible inntekt, Y^d , til at samla etterspørsel også faller

37. Norsk økonomi er solid med låg arbeidsløyse, høg nettoeksport og en stor buffer i “oljefondet”. Likevel er den norske krona svak sammenlikna med f.eks. Euro og Amerikanske dollar fordi:
- Bruken av oljepenger inn i statsbudsjettet er for stor
 - Offentlig sektor utgjør en for stor del av BNP
 - Langsiktig frykt for utviklinga i norsk økonomi med bl.a. forventa fallende petroleumsinntekter og ei eldrebølge
 - Det er stor uvisse internasjonalt. Investorer reduserer risiko ved å investere meir i store valutaer som er mindre volatile enn små valutaer med større volatilitet som f.eks. NOK**
38. Det har vært høg og tiltakende inflasjonen de siste 8-10 månedene. Mange sentralbanker har derfor valgt å kjøre en relativt stram (restriktiv) pengepolitikk. Dette demper risikoen for enda høgere inflasjon, men auker også risikoen for en umiddelbar resesjon (lågkonjunktur) fordi høgere renter reduserer disponibel inntekt for de med gjeld. En fornuftig pengepolitikk bør legge vekt på å:
- Redusere risikoen for enda sterkere inflasjon det neste året med en påfølgende meir alvorlig resesjon
 - Redusere risikoen for å utløse en umiddelbar resesjon
 - Redusere de samla forventa samfunnsøkonomiske kostnadene ved for høg inflasjon og en umiddelbar resesjon**
 - Gjøre ingenting nå fordi det er mye som tyder på at inflasjonen vil dempe seg i løpet av relativt kort tid
39. Handlingsregelen sier at:
- Overskuddet fra petroleumsvirksomheten skal investeres internasjonalt
 - Man kan ikke overføre meir til statsbudsjettet enn tilførselen av midler til fondet. Slik opprettholdes forventningsverdien av fondet
 - Man kan ikke overføre meir til statsbudsjettet fra Pensjonsfond utland enn at verdien til fondet forventes å bli opprettholdt**
 - Bruken av oljepenger i norsk økonomi må være liten nok til å unngå Hollandsk sjuke
40. Hollandsk sjuke innebærer at:
- Statsbudsjettet er for ekspansivt slik at økonomien trues av inflasjon
 - Inntektene fra en ikke-fornybar naturressurs gjør at lønnsnivået blir for høgt
 - Konkurrans utsatt sektor i et land rammes av at landet overforbruker inntektene fra en ikke-fornybar naturressurs**
 - Inntektene fra en ikke-fornybar naturressurs gjør at valutaen blir for sterk